

TORPEDÓHAJÓK (JÁRMŰVEK)

A LUSSIN öreg torpedóhajót 1914. előtt átalakították haditengerészeti jachtnak.

ZARA - osztályú őrhajók /ex – torpedóhajók/

ZARA
SPALATO
SEBENICO

ZARA – őrhajó (ex – torpedóhajó)

<u>Gerincfektetés:</u>	<u>Vízrebocsátás:</u>	<u>Szolgálatba állt:</u>
1878. 08. 01.	1879. 11. 13.	1882. 07. 17.

Építés helye:	Arzenál, Pola
Testvérhajó:	SPALATO, SEBENICO, a LUSSIN hasonló de nagyobb volt.
Vízkiszorítás:	852,22 t tervezett, (837,95 t az összes fogyóanyag elhasználása után) 943,67 t teljes felszereléssel
Hossz:	54,9 m (pp) / 55,80 m a felső fedélzeten / 62,71 m (lh)
Szélesség:	8,22 m
Merülés:	4,01 m építési
Merülés változás:	1 cm = 3,56 t
Hajtómű:	2 db fekvő, 2 hengeres magasnyomású gőzgép 5 db hengeres kazán, üzemi nyomás 7,03 atm (1899-től: 3 db lokomotív kazán 6 atm) 2 db 3 szárnyú hajócsavar, eredetileg 2,74 m, később 3,048 m átmérővel
Üzemanyag készlet:	95,5 t szén. Később 180 t szén
Hatótávolság:	750 tmf 11 cs sebességgel
Főgép teljesítmény:	2600 ILE, 1899-ben: 707 ILE
Sebesség:	<u>1881-ben:</u> 14,12 cs, a jobb főgép 130, bal főgép 135-ös fordulatszámánál, maximális: 14,29 cs. <u>1899-ben:</u> 11,11 cs
Fegyverzet 1880-ban:	4 db 9 cm-es acélbronz löveg a fedélzeten (oldalanként 2-2) 1 db 7cm/L30 acélbronz löveg, hátul a hajóközépen 2 db 2,5 cm-es löveg oldalt a felső fedélzeten 2 db rögzített, vízvonallal feletti 35 cm-es orr TCS 1 db 35 cm-es fedélzeti TCS
1887-es kiegészítés:	41 db karabély, 28 db revolver, 36 db rövid tengerész kard 1 db 4,7 cm-es revolver ágyú elől az orrfelépítményen 4 db 4,7 cm/L33 gyorstüzelő löveg a felépítmény fedélzeten 4 db 4,7 cm/L33 gyorstüzelő löveg a felépítmény- és tatfedélzeten 2 db 35 cm-es oldal TCS az elülső fedélközben

1906-os átépítésnél:	1 db 35 cm-es TCS beépítése a hajótatba
Fegyverzet1917-től:	2 db 7 cm/L45 löveg 4 db 4,7 cm/L44 gyorstüzelő löveg 4 db 4,7 cm/L33 gyorstüzelő löveg 2 db 35 cm-es vízvonala feletti orr TCS
Páncélvédettség:	Fedélzet: 38 mm-es acélpáncél
Egyebek:	Acélból épült. 2 db egyetlen fából készült árboc, csonka rudakkal. Vitorlafelület: 275,6 m ² . 1 db gőzkutter, 1 db IV. oszt. vitorlásbárka, 1 db II. oszt. vitorlaskutter, 1 db III. oszt. gígg, 1 db jollboot, 1 db jolle, 1 db kiscsónak. 4 db Admirális típusú horgony: 907,2 kg, 924 kg, 440 kg, 108 kg. 1906-tól: 2 db 40 cm, és 2 db 60 cm átmérőjű fényszóró.
Ismertető jegyek:	2 árboc sönervitorlázattal, 1 kémény, klipper orr.
Személyzet:	1880: 135 fő. 1887: 140 fő. 1907-ben kadétkiképzési úton 83 fő.

Pályafutása:

1877. 12. 12-én I. Ferenc József császár jóváhagyta a nevét.

1878. 08. 1-én megtörtént a gerincfektetés. Ez volt az első Bessemer acélból épített osztrák hajó.

1879. 11. 13-án vízrebocsátották. Az acélból való építési módszer bevált.

1880. januárjában beépítették a főgépeit. A próbautat félbeszakították, a hajó sebessége nem felelt meg az elvárásoknak.

1881 áprilisában újabb próbautat tett. Elektromos világítást szereltek be a hajóba. 06. 13-án befejeztek az építési munkálatok. Az ezt követő próbautakat már nagyobb hajócsavar és hosszabb csavartengellyel tették meg, de a novemberi út során alig mutatkozott valami javulás a sebességében.

1882. 07. 17-én szolgálatba állították, és újabb kísérleti utakat hajtott végre. 09. 16-án Pola előtt gyakorlatozott 5 torpedónaszáddal a császár jelenlétében. A főgépek teljesítmény jóval alatta maradt az elvárásoknak. Ezután a VELEBICH torpedókiképző hajó mellé osztották be kisegítőnek.

1883-ban az elégtelen kilátás miatt megmagasították a vezérlőtornyát.

1884. 02. 16-án rendeletileg a Torpedó Iskola kiszolgáló hajója lett.

1885-ben eltávolították az addig a fedélzetére beszerelt háromcsövű torpedóvető berendezést.

1886 – 1887-ben átalakították. Megváltoztatták a belső kialakítását, 4 db 4,7 cm-es gyorstüzelő löveget építettek be az orrfedélzetére, 1 db 4,7 cm-es gyorstüzelőt pedig a felépítmény fedélzetre. Emellett a felépítmény- és a tatfedélzetre kapott még 4 db 4,7 cm/L33-as gyorstüzelő löveget. Az első fedélközben beépítettek 2 db oldal torpedóvető csövet. Ellátták 2 db 40 cm-es fényszóróval. Átalakították a teljes gépi- és kazánberendezését.

1888-ban tartalékállományban volt.

1889-ben a Nyári Hajórajban szolgált.

1890 – 1893 között tartalékban volt.

1893-tól az ALPHA torpedó iskolahajó tengeri kiképzőhajójaként szolgált.

1894. 03. 3-án Porer előtt segítséget nyújtott az összeütközött *Orion* és az *Electra* Lloyd gőzösnek. Mindkét hajó felült a partra. Az *Orion* a leszabadítása után Triesztbe ment, míg az *Electrát* dokkolásra bevontatták Polába. 04. 1-én a Pola közelében lévő Feneránál zátonyra futott angol *Palmyra* Cunard-gőzösnek nyújtott segítséget.

1895 – 1896-ban tartalékállományban volt.

1898-ban az eredetileg 5 hengeres kazánját 3 db lokomotív kazánra cserélték ki, és vízmentes válaszfalakat építettek be. 08. 14-26. között próbautakat tett. A főgép teljesítménye 707 ILE volt, a sebessége pedig 10,94 csomó. Novemberben ismét átadták a Torpedó Iskolának.

1900-ban tartalékban tartották.

1901-ben a Nyári Hajóraj kötelékéhez tartozott.

1902-ben tartalékállományban volt.

1903-tól a Torpedó Iskola kiképzőhajójaként szolgált.

1906 júliusában megkezdődött az átépítése a haditengerésztszti növendékek kiképzőhajójává. A 38. bordától hátra a tatfedélzetre egy felépítménnyel építettek. A gígg és a jollboot számára csónakdarukat kapott, továbbá szellőzőkkel, Sellner - féle jelzőberendezéssel, korlátokkal, világítótestekkel, lejáratokkal látták el. A hátsó fedélzet korábbi fényszóróit 6 cm átmérőjűekkel cserélték le. 2 db új 4,7 cm-es gyorstüzelő löveget szereltek fel, és 1 torpedóvető csövet a tatra. Amellett, hogy továbbra is a Torpedó Iskola kiképzőhajója maradt, gyakorló utakat tett az 1. évfolyamos tiszti növendékekkel a dalmát partok mentén.

1908-ban torpedóvetési gyakorlatokat és kiképző utakat hajtott végre. Június – augusztus, az 1. évfolyamos növendékekkel cirkált a hazai partok előtt.

1909. 02. 1. – 03. 16. között a Torpedó Iskolához tartozott. 06. 15-én a KAISER FRANZ JOSEF I-gyel kiképzőútra indult az 1. évfolyamos növendékekkel a hazai partok mentén.

1910. 06. 20. – 08. 17. között az 1. évfolyamos növendékekkel hajózott Dalmáciában.

1911-ben a Torpedó Iskolával gyakorlatozott. Májusban a tisztjelöltekkel hajózott. 06. 15. – 08. 20. között az 1. évfolyamos növendékekkel cirkált a hazai partok előtt.

1912 májusában a tisztjelöltekkel hajózott. 06. 18. – 08. 20. között az 1. évfolyamos növendékekkel cirkált.

1913-ban a Torpedó Iskolával gyakorlatozott. 06. 15. – 09. 15. között az 1. éves növendékekkel cirkált a hazai partok előtt. 10. 14-től a Torpedó Iskola kiszolgálóhajója volt.

1914. 05. 21. – 07. 29. között a tisztjelöltekkel hajózott. 07. 30-án áthelyezték a Cattarói-öbölbe, ahol Gjenovicnál teljesített szolgálatot, mint őrhajó.

1917. 02. 26-án Meduában az egyik motorcsónakja elsüllyedt, 2 ember meghalt. Ezután elrendelték, hogy Polában teljesítsen helyi védelmi szolgálatot. 05. 30-án a tisztjelöltek kiképzőhajója lett. 06. 18-án kora reggel kifutott a Cattarói-öbölből Pola felé. Útközben 12.55-kor Ragusa előtt, Lacromától 1 mérföldre délre erős robbanás történt a hajóornánál. Saját erőből befutott Ragusa kikötőjébe, ahol az orrát kifuttatta a partra. A robbanásban 3 ember megsebesült. 06. 26-án Polába érkezett. A vizsgálat kimutatta, hogy ez egyik vetőcsőben lévő torpedó robbant fel, de szerencsére nem indította be a másikat. A torpedó maga nagyon régi, 15 éves volt, és a robbanást a robbanótöltet anyagának vegyi átalakulása okozta. Júliusban kijavították. Megváltoztatták a fegyverzetét és a tisztjelöltek kiképzőhajójaként szolgált.

1920-ban Olaszország kapta meg lebontásra.

SPALATO osztályú őrhajó /ex – torpedóhajó/

<u>Gerincfektetés:</u>	<u>Vízrebocsátás:</u>	<u>Átvétel:</u>
1878. 12. 16.	1879. 08. 30.	1881.

Építés helye:

STT, Trieste – San Rocco

Testvérhajó:

ZARA, SEBENICO, míg a LUSSIN hasonló de nagyobb volt.

Vízkiizorítás:	852,22 t tervezett, (837,95 t az összes fogyóanyag elhasználása után) 943,67 t teljes felszereléssel
Hossz:	54,9 m (pp) / 55,80 m a felső fedélzeten / 62,71 m (lh)
Szélesség:	8,22 m
Merülés:	4,01 m építési
Merülés változás:	1 cm = 3,559 t
Hajtómű:	2 db fekvő, 2 hengeres magasnyomású gőzgép 4 db lokomotív kazán, üzemi nyomás 7,03 atm (1901-től: 4 db hengerkazán) 2 db 3 szárnyú, kifelé forgó hajócsavar, 2,90 m átmérővel
Üzemanyag készlet:	95,5 t szén. Később 180 t szén
Hatótávolság:	750 tmf 11 cs sebességgel
Főgép teljesítmény:	1370 ILE 1886-ban
Sebesség:	<u>1886-ban:</u> 12,63 cs 111-es fordulatszámmal
Fegyverzet:	4 db 9 cm-es acélbronz löveg a fedélzeten (oldalanként: 2-2) 1 db 7cm/L30 acélbronz löveg, hátul a hajóközépen 1 db 4,7 cm-es gyorstüzelő löveg az orrfedélzeten (1886-tól) 4 db 4,7 cm/L33 gyorstüzelő löveg (1887-től) 1 db 3,7 cm-es szórólöveg 2 db 2,5 cm-es löveg oldalt a felső fedélzeten 2 db rögzített, vízvonat feletti 35 cm-es orr TCS 41 db karabély, 28 db revolver, 36 db rövid tengerész kard
Páncélvédetség:	Fedélzet: 38 mm-es acélpáncél
Egyebek:	Acélból épült. Vitorlafelület: 275,6 m ² . 1 db gőzkutter, 1 db IV. oszt. vitorlásbárka, 1 db VI. oszt. vitorlaskutter, 1 db III. oszt. gígg, 1 db jollboot, 1 db jolle, 1 db kiscónak. 4 db Admiralitás típusú horgony: 901 kg, 928 kg, 451 kg, 110 kg.
Ismertető jegyek:	2 árboc (1897-től csak 1 árboc), 1 kémény, másfajta szellőző kürtök, klipper orr. 12 cm-es lövegek a hátsó lövegkarzatokon.
Személyzet:	1880: 135 fő. 1907-ben: 46 fő.

Pályafutása:

1878 szeptemberében megkezdődött az építése. 11. 2-án I. Ferenc József császár jóváhagyta a nevét. 12. 16-án lefektették a gerincét.

1879. 08. 30-án vízrebocsátották. A Hajógyár szállította a kazánok és főgépek alapzatát. Az árbocokat, kötélzetet és vitorlázatot, csónakokat, a horgonyberendezéseket és egyéb felszerelési tárgyakat a polai arzenál biztosította.

1880. 07. 27-én Polába vontatták.

1881-ben próbautakat hajtott végre, de csak 12,5 csomó sebességet ért el. 11. 23-án kidokkolták. 12. 3-án vízre eresztették, majd átvitték az úszódokkba.

1882-ben egy torpedóvető csövet építettek a hajóorrba.

1883-ban a ZARA-hoz hasonlóan meghosszabbították a hajócsavarok tengelyeit, és teljesen átépítették a főgépeit. Elektromos világítást és elektromos lövegelsütő berendezéseket kapott.

1884. 11. 23-án újra dokkba állt. 12. 17-én három éves (!) szárazföldi tartózkodás után kijött a dokkból.

1885-ben a próbautakat újabb és újabb géphibák miatt félbe kellett szakítani. 10. 24-én a *Triton* vontatta be a kikötőbe. 12. 11-én kidokkolták, és kicserélték a hajócsavarokat.

1886. 01. 12-én kijött a dokkból. 01. 26-án kipróbálták a főgépeit egy próbaúton, melyen 12,63 csomó sebességet ért el. Az orrfedélzetére felszereltek egy 4,7 cm-es gyorstüzelő löveget. 05. 25-én kiképzőhajónak osztották be a Torpedó Iskolához, a VELEBICH alárendeltségébe.

1887-ben 4 db. 4,7 cm/L33 gyorstüzelő löveget kapott.

1888-tól a 2-es kategóriájú Tartalékban volt.

1895-ben az orrban lévő torpedóvető csövet átalakították a löporral történő torpedóindításra.

1896-ban a Fűtő- és Gépész Iskolához osztották be amíg a Téli Hajórajhoz tartozott. Azután a Nyári Hajóraj kötelékében szolgált. A Hajórajjal a Levantén cirkált. 09. 30-án felszerelték. 10. 3-án kifutott Polából. 10. 3-5. Gravosa. 10. 5-6. Castelnovo. 10. 7-8. Valona. 10. 8-9. Korfu. 10. 10-11. Gravosa. 10. 11-19. Teodo. 10. 19-21. Spizza. 10. 21-én érintette Antivarit. 10. 22-23. Korfu. 10. 23-24. Számosz. 10. 24-25. Vostizza. 10. 25-31. Pireusz. 10. 31. – 11. 1. Euripo. 11. 1-3. Volosz. 11. 7-8. Mytilene. 11. 8-15. Szmirna. 11. 16-17. Cesme. 11. 17-19. Castelrosso. 11. 22-23. Amorgos. 11. 23-28. Syra. 11. 28-30. Milosz. 12. 3-6. Korfu. 12. 9-én megérkezett Polába. Ezután iskolahajóként a Hajóraj kötelékéhez tartozott.

1897. 01. 12-én leszerelték. Átalakították a Tüzérségi Iskola kiszolgálóhajójává. A fegyverzetét 12 cm-es és 15 cm-es lövegekkel egészítették ki. A hajótesten hátul lövegkarzatokat alakítottak ki. Az árbocait kiemelték és csak jelzőárbcot telepítettek a vezérlőtorony elé.

1898. 01. 14-én a RADETZKY tüzérségi iskolahajó alárendeltségébe került, mint tengeri kiképzőhajó, és Vergarollában állt kikötve. A céllövészeti gyakorlatokon kisegítőhajóként működött.

1900-ban tartalékállományban volt.

1901-ben kicserélték a kazánjait és 4 db hengerkazánt kapott. Nyáron megváltoztatták a tüzérségét. 12. 24-én próbautat tett, és 11,13 csomós sebességet ért el.

1902-től a Tüzérségi Iskola kisegítőhajója volt.

1908. 03. 31. – 04. 3. között segítséget nyújtott a Galiola szirten megfeneklett *Saline Italiane* gőzhajónak.

1909. 03. 15-én mozgósították és Kumborba vezényelték.

1910-től a Tüzérségi Iskola kisegítőhajójaként szolgált.

1914-től a rossz állapota miatt polai helyi védelmi feladatokra osztották be, és Verudában volt őrhajó.

1915-ben a 2 db 9 cm-es és a 4 db 4,7 cm-es lövegei kivételével, leszerelték minden ágyúját.

1916 decemberében megjavították a kazánjait.

1918 márciusában kicserélték a torpedóvető csöveit.

1920-ban Olaszország kapta meg lebontásra.

SEBENICO - őrhajó /ex – torpedóhajó/

<u>Gerincfektetés:</u>	<u>Vízrebocsátás:</u>	<u>Átvétel</u>
1880. 11. 29.	1882. 02. 28.	1883. 07. 30.

Építés helye:	Arzenál - Pola
Testvérhajó:	ZARA, SPALATO, a LUSSIN hasonló volt
Vízkesztorítás:	876,70 t építési

Hossz:	964,20 t teljes felszereléssel 57,20 m (pp) / 64,91 m (lh)
Szélesség:	8,24 m
Merülés:	3,69 m építési 4,20 m teljes felszereléssel
Hajtómű:	2 db fekvő, 2 hengeres gőzgép 5 db hengerkazán (1899-től: 4 hengerkazán, 65, atm üzemi nyomással) 2 db 3 szárnyú, kifelé forgó hajócsavar
Üzemanyag készlet:	100 t szén
Hatótávolság:	800 tmf 11 cs sebességgel
Főgép teljesítmény:	1698 ILE
Sebesség:	12,81 cs
Fegyverzet:	4 db 9 cm-es acélbronz löveg 1 db 7 cm-es acélbronz löveg 4 db 4,7 cm-es löveg 2 db 2,5 cm löveg 1 db 35 cm-es orr TCS, 1903-ban megváltoztatták a 4,7 cm-es lövegeit 4 db 4,7 cm/L33 gyorstüzelőre cserélték
1887-es módosítás:	
1903-as módosítás:	2 db 12 cm/L40 löveg 1 db 7 cm/L45 löveg 4 db 4,7 cm/L45 löveg 4 db 4,7 cm/L33 löveg 2 db 3,7 cm/L23 löveg 2 db 3,7 cm szórólöveg 2 db géppuska Orr TCS.
Páncélvédettség:	Páncélfedélzet
Ismertető jegyek:	Klipper orr, 2 árboc, később 1 árboc figyelőhellyel, 1 kémény.
Személyzet:	13 + 135 fő. 1907-ben 46 fő.

Pályafutása:

1880. 07. 20-án megrendelték az építését. **11. 29-**én megkezdték az építést. **12. 7-**én I. Ferenc József császár jóváhagyta a nevét. A torpedó- és a kazántér a testvérhajóival ellentétben egy-egy bordaközzel hosszabb volt, ebből adódóan a hajótest hátsó része is két bordaközzel hosszabb lett, összességében 2,20 m-rel. Egy vízvonaltól alatti torpedóvető csövet építettek be.

1882. 02. 28-án vízrebocsátották. Ezt követően beszerelték a gépi berendezéseit, és próbautakat tett. Decemberben elkészült.

1883-ban próbautakat tett. Változtatásokat hajtottak végre a főgépein, majd újabb próbautak következtek. **07. 30-**án felszerelték.

1884. 01. 2-án beosztották a Hajórajhoz. **01. 23-**án elindult Polából. **01. 26-**án kifutott Gravosából Görögország felé. **01. 27. – 02. 12.** Korfu. **02. 13-17.** Patrasz. **02. 17-20.** Katakolo. **02. 21-24.** Kalamata. **02. 25. - 03. 17.** Pireusz. **03. 17-21.** Szalamisz. **03. 21-23.** Poros. **03. 23-26.** Nauplia. **03. 27-28.** Laurium. **03. 28-31.** Pta Velani. **04. 1-10.** Volosz. **04. 11-13.** Syra. **04. 18-21.** Milosz. **04. 22-**én érintette Cerigo szigetét. **04. 23-25.** Navarin. **04. 26-30.** Argostoli. **05. 1.** St. Maura. **05. 2-8.** Korfu. **05. 11-13.** Lussinpiccolo. **05. 13-**án megérkezett Polába. Görögországban segítséget nyújtott a megfeneklett *Epirus* görög gőzhajónak, és három napi munkával sikerült leszerelni, és a 2-es kategóriájú Tartalékba helyezték.

1887-ben megváltoztatták a tüzérségét, a 4 db 4,7 cm-es lövegét, 4 db 4,7 cm/L33 gyorstüzelő lövegre cserélték.

1888-tól tartalékállományban volt.

1893. 09. 1. – 12. 31. között a Gyakorló Hajórajban szolgált, mint a gépészek iskolahajója.

1894. 01. 1. – 04. 7. között a Gépész Iskola kiképzőhajója volt. 04. 15. – 08. 7. között a Gyakorló Hajórajban szolgált. 09. 30-án felszerelték. 10. 2-án kifutott Polából Görögország felé. 10. 3-5. Salvore. 10. 5-8. Teodo. 10. 8-án érintette Valonát. 10. 9-10. Parga. 10. 10-12. Argostoli. 10. 12-én Argostoliból Korinthosz felé haladva találkozott a Máltából Patraszba tartó, de a vitorlázatában és a kötélzetében súlyos károkat szenvedett *Acropoli* osztrák sónerrel (parancsnoka Nowak kapitány), és bevontatta Patraszba. 10. 13-16. Syra. 10. 18-23. Tenedos. 10. 19-én Tenedosban segített megfékezni egy tűzvészt. 10. 24-25. Syra. 10. 25-26. Istmia. 10. 26-27. Patrasz. 10. 27-30. Zante. 10. 30-31. Parga. 10. 31. – 11. 1. Valona. 11. 2-án befutott Teodóba. A Torpedó Flottilla parancsnoki hajója lett.

1895-ben a Gépész Iskola kiképzőhajójaként cirkált. 03. 3-án leszerelték. 09. 26-án újból szolgálatba állították a Hajórajba, mint a fűtők iskolahajóját. 10. 2-án kifutott Polából a Levante felé. 10. 4-15. Sebenico. 10. 16-17. Teodo. 10. 18-21. Korfu. 10. 22. -23. Ithaka. 10. 23-24. Patrasz. 10. 24-25. Istmia. 10. 25-28. Pireusz. 10. 31. – 11. 2. Volosz. 11. 3-7. Szaloniki. 11. 9-10. Lemnosz. 11. 10-11. Mytilene. 11. 11-12. Szmirna. 11. 14. – 1896. 02. 8. között második állomáshajóként Perában (Konstantinápoly) tartózkodott. Törökországban zavargások voltak, míg Krétán felkelés tört ki. 02. 9-én Tenedosra ment, majd továbbindult. 02. 16. – 04. 25. Pera, Konstantinápoly. 04. 28-29. Pireusz. 05. 3-án érintette Lissát. 05. 4-én megérkezett Polába. 05. 7-én leszerelték, és a fűtők iskolahajója lett. 10. 9. – 12. 22. között a Torpedónaszádok Gyakorló Hajórajában szolgált.

1897. 01. 17-én felszerelték, és kifutott Polából Kréta blokádjára. 01. 19-20. Ragusa. 01. 21-24. Korfu. 01. 25-én befutott Kefalóniába és ott maradt 27-ig. 01. 27-28. Corone, Kalamata. 01. 28-29. Monemvasia. 01. 29. – 02. 4. Pireusz. 02. 5-én érintette Caneát. 02. 6-11. Rethymno. 02. 11-12. Suda-öböl. 02. 12-25. Candia. 02. 26. – 03. 8. Suda-öböl. 03. 9-10. Syra. 03. 11-én érintette a Suda öblöt. 03. 11-12. Candia. 03. 12-13. Suda-öböl. 03. 13-20. Candia. 03. 17-én a Dia Fok közelében ágyútűzzel elsüllyesztett egy görög sóneret. 03. 20-21. Suda-öböl. 03. 21-én befutott Kissamoba. 04. 2-5. Suda-öböl. 04. 5-én befutott Kissamoba. 04. 22. – 05. 4. Suda-öböl. 05. 7-11. Gravosa. 05. 12-én megérkezett Polába. A kazánjai meghibásodása miatt tért haza. 05. 23-án leszerelték.

1898-tól tartalékállományban volt.

1899-ben kicserélték a kazánjait, 4 hengerkazánt kapott 6,5 atm üzemi nyomással.

1901. 05. 20-án próbautat tett, és 11,76 csomó sebességet ért el. 05. 16. – 09. 14. között a Nyári hajórajban szolgált, mint a fűtők iskolahajója. Szeptemberben Teodóba ment állomáshajónak, és a montenegrói partok előtt cirkált.

1902 decemberében felváltották és visszament Polába.

1903-ban átalakították a Tüzérségi Iskola tengeri kiképzőhajójává. Új tüzérséget és hátsó lövegkarzatot kapott, a részleteket lásd a hajó adatainál. 06. 30-án átadták a Tüzérségi Iskola alárendeltségébe, mint kisegítő hajót.

1904. 01. 13-14. segítséget nyújtott a Fenera közelében, a Medolino-öbölben zátonyra futott *Calipso* Lloyd gőzösnek. A mentésben a *Galatea* és a *Venus* is segített. Egyébként a Tüzérségi Iskola kiképzőhajója volt.

1914 szeptemberétől Verudában (Pola közelében) állomásozott.

1915. 05. 17-én felszerelték. 05. 18-án kifutott Polából és Novigrádba ment, ahol az osztrák-magyar kereskedelmi hajópark nagyobb része állt a háború alatt. Ott volt őrhajó.

1918. 05. 16-án kifutott Novigrádból. 05. 17-én megérkezett Polába, ahol leszerelték. 08. 26-án a Torpedó Iskolához vezényelték célhajónak.

1920-ban Olaszországnak ítélték lebontásra.

METEOR - torpedóhajó

Gerincfektetés:

1886. 12.

Vízrebocsátás:

1887. 05. 15.

Átvétel:

1887. 09. 03.

Építés helye:	F. Schichau, Elbing
Építési költség:	544 420 K
Testvérhajó:	Nem volt, de a BLITZ és a KOMET nagyon hasonlított hozzá
Vízkeszorítás:	360,00 t építési 422,13 t teljes felszereléssel
Hossz:	57 m (pp) / 58,73 (lh)
Szélesség:	7,40 m
Merülés:	3,06 m
Merülés változás:	1 cm = 2,474 t
Hajtómű:	1 db 3 hengeres, háromszoros expanziójú gőzgép 2 db lokomotív kazán, üzemi nyomás 12 atm 1 db 3 szárnyú hajócsavar, 2,85 m átmérővel 2 db kormánylapát
Üzemanyag készlet:	100 t szén
Hatótávolság:	3400 tmf 11 cs, 1455 tmf 16 cs sebességgel
Főgép teljesítmény:	3500 ILE, (1913-ban max.: 2242 ILE)
Sebesség:	23,1 cs (1913-ban max.: 17,7 cs, a háború idején 15 cs)
Fegyverzet:	8 db 4,7 cm/L33 gyorstüzelő oldallöveg 1 db 4,7 cm/L33 gyorstüzelő löveg a taton 1 db 35 cm-es vízvonal feletti TCS az orrban
Fegyverzet 1918-ban:	1 db 7 cm-es löveg 6 db 4,7 cm-es gyorstüzelő löveg 1 db géppuska 1 db vízvonal feletti orr TCS, és 1 db fedélzeti TCS
Egyebek:	2 db jollboot, 1 db kiscónak 4 db admirális típusú horgony: 508 kg, 468 kg, 90 kg, 70 kg. Vitorlafelület: 200 m ² .
Ismertető jegyek:	Döfőorr, viszonylagosan alacsony, keskeny és hosszú. 3 árboc, de 1904-től csak egyetlen jelzőárbc a parancsnoki híd előtt, 1 kémény.
Személyzet:	1907-ben: 5 + 56 fő.

Pályafutása:

1886. 11. 20-án megkötött a szerződést és decemberben megkezdtek az építését.

1887. 03. 12-én I. Ferenc József császár jóváhagyta a nevét. **06. 15-**én (esetleg 16-án) vízrebocsátották. **08. 25-**én átvételi próbautat tett, melynek során 23,1 csomó sebességet ért el, amiért a Hajógyár prémiumra tartott igényt. Utólag kétségek merültek fel a mérőműszerek pontosságát illetően. **08. 31-**én megtörtént az átvétel. **09. 3-**án szolgálatba állt. **09. 4-**én elindult Pillauból. **09. 5-6.** Helsingör. **09. 6-7.** Olbeck-öböl. **09. 10-13.** Cowes. **09. 17-22.** Gibraltár. **09. 27-**én megérkezett Polába. Túl sok vizet szedett fel az orr torpedóvető cső burkolatára

az állandó szükségtelen orrhullámok felfröcskölése miatt. A tiszti lakótér tágas és elegánsan bebútorozott volt, ámde a legénységé elégtelen. Az út során az árnyékszékek nem üzemeltek. Az árbocok erősen beremegtek. 10. 24-én próbatat tett, melyen 19,7 csomó átlagsebességet ért el. A fűtőfelület nagyon kicsi volt, és a fűtők csak hatalmas erőfeszítések árán tudták fenntartani az üzemi nyomást. 10. 25-én leszerelték, majd kisólyázták.

1888. 03. 12-én próbatat hajtott végre. 04. 18-án felszerelték. 04. 22-én Stephanie koronafőhercegnővel a fedélzetén Fasanából teljes erővel Polába hajózott. 04. 27-én a Hajórajjal együtt kifutott Gravosából Barcelona felé, a Nemzetközi Világkiállításra. Útközben kilukadt a kazán. 05. 6-8. Messina. Azután átkelt a Bonifacio-szoroson (Korzika és Szardínia között). 05. 10-27. Barcelona. A Hajórajt megelőzve elindult. 05. 30-31. Messina. 06. 3-án megérkezett Polába, és beosztották a Torpedó Flottillához. 07. 14-én leszerelték.

1889. 06. 13. – 07. 15. között a Torpedó Flottilla kötelékéhez tartozott.

1890-1893. között tartalékállományban volt.

1894. 05. 1. – 09. 15. között a Nyári Hajóraj kötelékéhez tartozott. 10. 5-én Mezzotól 26 mérföldre délnyugatra az erősen hullámzó tengerből kimentették a Pelestrinából indult, és egy víztölcser által 09. 29-én felborított *Marco Polo* olasz sóner legénységének négy tagját. A hajó parancsnokát kitüntették, a legénység pedig jutalmat kapott. Lék keletkezett a hajócsavar tönkcsövén, amit egy bűvár befoltozott. 12. 20-ig a Torpedó Flottillához tartozott.

1895-ben a Gyakorló Torpedó Divízióban szolgált. Novemberben kazán meghibásodás miatt kivonták a szolgálatból.

1896-97-ben tartalékállományban volt.

1898. 05. 17. – 08. 19. között a Hajóraj kötelékében szolgált. Aknatelepítő berendezést szereltek fel a fedélzetére.

1899. 01. 1. – 08. 26. között szolgálatban állt. 03. 20-án San Giovanni di Pelago előtt egy bórában súlyosan megsérült part mentén közlekedő hajót vontába vett és Fasanába vontatta.

1900-01-ben tartalékállományban volt, és kazánjavítást hajtott végre.

1902- 10. 1-től a fumei Haditengerészeti Akadémiához osztották be a növendékek gyakorlati kiképzése céljából.

1903-ban továbbra is a Haditengerészeti Akadémiánál szolgált, közben a Hajórajjal végrehajtotta a nyári gyakorlatozást.

1904. 06. 4-ig az Akadémiához tartozott, majd 06. 15-ig a Nyári Hajórajhoz. 09. 23-án leszerelték.

1905-ben lecsökkentették az árboczatát, és felszereltek a fedélzetére egy torpedóindító állványzatot. Különféle kísérleteket hajtottak végre a hajóval. 04. 29. – 08. 22. között a dalmát partok mentén földrajzi felméréseket hajtott végre.

1906-08-ban tartalékállományban volt.

1909. 01. 1-től Sebenicoban állomásozott. 08. 26-án leszerelték.

1910-ben kicserélték a kazánját és általános nagyjavítást hajtottak végre a főgépén, majd tartalékba került.

1911. 09. 10-től Lussinban állomásozott.

1912. 08. 23-án leszerelték.

1913. 02. 20-án felszerelték és próbatat hajtott végre, melynek során 2242 ILE mellett 17,31 csomó sebességet ért el. Azután Teodóba hajózott. 09. 26-án kifutott Gravosából. 06. 26-án érintette Kumbort. 09. 27-én rövid időre befutott a Bojana torkolatába, majd tovább indult, és érintette San Giovanni di Meduát.

1914. 02. 13-án kifutott Cattaróból. 02. 14-16. Valona. 02. 16-18. Teodo. 02. 18-20. Sebenico. 02. 21-23. Teodo. 03. 23-26. Durazzo. 03. 27-én befutott Teodóba. 07. 17. – 09. 12. között Polában volt javításon. Ezután kiképzésre használták.

1915-ben Polában teljesített helyi védelmi szolgálatot, és gyakran őrzője volt a kikötői zárrendszer területén. 07. 20-án tengeralattjárót keresett Pola előtt.

1916-ban a Pola előtti zárrendszer területén őrzáratozott, illetve kísérőszolgálatot látott el. 05. 8-án bevontatott a kikötőbe egy sérült repülőgépet.

1918. 07. 28-án egy megsérült repülőgépet hazavontatott. Az év során 41 konvojkísérő utat tett és 2 tengeralattjáró üldözést hajtott végre.

1920-ban Olaszországnak ítélték, ahol lebontották.

KOMET - osztályú torpedóhajók:

BLITZ
KOMET

KOMET - torpedóhajó

<u>Gerincfektetés:</u>	<u>Vízrebocsátás:</u>	<u>Szolgálatba állt:</u>
1888. 04. 23.	1888. 08. 18.	1888. 10. 25.

Építés helye:	F. Schichau, Elbing
Építési költség:	571 140 K
Testvérhajó:	BLITZ, és nagyon hasonlított rá a METEOR
Vízkeszoritás:	360,00 t építési 420,00 t teljes felszereléssel
Hossz:	59,0 m (pp) / 58,38 m (vv) / 60,68 m (lh)
Szélesség:	7,42 m
Merülés:	2,11 m 2,35 m teljes felszereléssel
Merülés változás:	1 cm = 2,556 t
Hajtómű:	1 db álló 3 hengeres, háromszoros expanziójú gőzgép 2 db lokomotív kazán (1913-től vízcsöves Yarrow kazánok) 1 db 3 szárnyú hajócsavar, 2,83 m átmérővel 2 db kormánylapát
Üzemanyag készlet:	104 t szén
Hatótávolság:	3570 tmf 11 cs, 1513 tmf 16 cs sebességgel
Főgép teljesítmény:	2860 ILE
Sebesség:	20,65 cs, 238-as fordulatszámmal
Fegyverzet:	2 db 4,7 cm/L44 gyorstüzelő löveg 7 db 4,7 cm-es gyorstüzelő löveg 1 db 35 cm-es orr TCS vízvonat felett
Fegyverzet 1918-ban:	2 db 7 cm/L45 gyorstüzelő löveg 6 db 4,7 cm-es gyorstüzelő löveg 2 db fedélzeti 45 cm-es TCS
Egyebek:	Vitorlafelület: 181,40 m ² . 2 db jollboot, 1 db acélcsonak. 2 db Admiralitás típusú horgony: 511 kg (láncátmérő: 23 mm), 466 kg.
Ismertető jegyek:	Majdnem egyenes vonalú függőleges orr, viszonylagosan ala-

csony, keskeny és hosszú hajótest, mindig 2 árboc, 1 kémény, (1913-tól 2 kémény).

Személyzet: 1907-ben 5 + 56 fő.

Pályafutása:

1887 októberében megkötötték az építési szerződést.

1888. 02. 20-án I. Ferenc József császár rendeletileg jóváhagyta a nevét. **04. 21-**én megkezdődött az építése. **08. 18-**án vízrebocsátották. **09. 5-**én elkészült. **10. 25-**én került sor az első hivatalos próbaútra, mely során 21,73 csomó sebességet ért el. **11. 6-**án a Haditengerészet átvette és szolgálatba állította. **11. 10-**én elindult Pillauból. **11. 13-22.** Nieuwdeep. **11. 22-28.** Ymuiden. **11. 29. – 12. 6.** Portsmouth. **12. 8-10.** Brest. **12. 13-17.** Cadiz. **12. 17-18.** Gibraltár. **12- 21-25.** Messina. **12. 27-**én megérkezett Polába.

1889. 02. 5-én próbautat hajtott végre a Pola közelében lévő hitelesített mérföld előtt. **02. 18-**án leszerelték. Beszerelték a fegyverzetét. **06. 11. – 07. 21.** között a Nyári Hajórajban szolgált. **09. 17-**én felszerelték és beosztották a Gépész Iskolához. **09. 18-**án kifutott Polából. **09. 23-**án Triesztből kiképző útra indult. **09. 23-27.** Velence. **09. 27. – 10. 2.** Ancona. **10. 6-8.** Spalato. **10. 8-9.** Manfredonia. **10. 10-11.** Bari. **10. 12-17.** Brindisi. **10. 17-20.** Taranto. **10. 21-23.** Korfu. **10. 24-**én befutott Gravosába. **10. 26-**án megérkezett Polába, ahol leszerelték. **12. 15-**én felszerelték. **12. 20-**án Miramarhoz érkezett. **12. 24-**én elindult Miramartól, és délután „a legszigorúbb inkognitóban” Erzsébet császárnéval, Franz Salvator főherceggel és Mária Valéria főhercegnővel a fedélzetén körutazást tett a Trieszti-öbölben, majd visszatért Miramarhoz. **12. 27-**én a viharos időjárás miatt Triesztben keresett menedéket.

1891-ben tartalékállományban volt.

1891. 05. 12. – 06. 28. között a Nyári Hajórajban szolgált. **06. 30. – 08. 7.** között felszerelt állapotban a császár rendelkezésére állt Miramar előtt. **06. 26-**án I. Ferenc József császár és Albrecht főherceg a fedélzetéről szemlélte meg a Castelli-öbölben (Paludi) a Torpedónaszádok torpedóvetési gyakorlatát. **11. 30-**án a császárné rendelkezésére felszerelték. **12. 3-**án Miramar előtt horgonyzott. **12. 7-**én Polában leszerelték.

1892 – 1896 között az 1-es kategóriájú Tartalékban volt. **08. 31-**én felszerelték és **12. 22-**ig a Torpedó Gyakorló Divízió vezérhajója volt.

1897. 01. 27-én szolgálatba állították, de rövid idő múlva leszerelték. **04. 12-**én újból felszerelték. **04. 12-**én kifutott Polából a Kréta elleni blokádra. **04. 13-24.** Teodo. **04. 25-**én érintette Meljinét. **04. 27-28.** Cerigo. **04. 29-**én befutott a Suda-öbölbe, majd **05. 5-**én tovább indult. **05. 8-11.** Kissamo. **05. 17-19.** Suda-öböl. **05. 19-20.** Kissamo. **05. 20-**én érintette Grabusát. **05. 20-24.** Kissamo. **05. 24-**én rövid időre betért Grabusába. **05. 24-31.** Kissamo. **05. 31-**én érintette Grabusát. **05. 31- 06. 1.** Kissamo. **06. 1-11.** Suda-öböl. **06. 11-17.** Kissamo. **06. 17-**én befutott Grabusába. **06. 18-**án elindult Grabusából. **06. 19-**én visszatért, majd újból kifutott. **06. 19-20.** Kissamo. **06. 20-**án érintette Grabusát. **06. 20-21.** Kissamo. **06. 21-22.** Suda-öböl. **06. 22.** Kissamo, majd Grabusa. **06. 23-**án kifutott, majd visszatért Grabusába. **06. 23-24.** Kissamo. **06. 25-**én érintette Grabusát. **06. 25-26.** Kissamo. **06. 26-27.** Selino Castelli. **06. 27-28.** Kissamo. **06. 28-29.** Grabusa. **06. 29-**én érintette Kissamot. **06. 29-30.** Selino Castelli. **06. 30. – 07. 4.** Grabusa. **07. 4-6.** Kissamo. **07. 6-**án és **7-**én ki-be futott Grabusából. **07. 7-8.** Splinari. **07. 8-**én érintette Grabusát. **07. 8-9.** Kissamo. **07. 9-13.** Suda-öböl. **07. 13-**án érintette Kissamot. **07. 13-14.** Grabusa. **07. 14-15.** Selino Castelli. **07. 16-17.** Kissamo. **07. 17-**én érintette Grabusát. **07. 17-20.** Kissamo. **07. 20-21.** Grabusa. **07. 21-22.** Selino Castelli. **07. 22-23.** Splinari. **07. 23-**án érintette Grabusát. **07. 23-27.** Kissamo. **07. 27-**én és **28-**án ki- és befutott Grabusából. **07. 28-30.** Selino Castelli. **07. 30-**án rövid időre befutott Grabusába. **07. 30. – 08. 1.** Kissamo. **08. 1-**én érintette Caneát. **08. 1. – 09 12.** Suda-öböl. **09. 12-13.** Kissamo. **09. 13-15.** Grabusa. **09. 15-21.** Kissamo. **09. 21-22.** Grabusa. **09. 22-25.** Kissamo. **09. 25-28.**

Grabusa. 09. 28 - 10. 5. Kissamo. 10. 14-16. Suda-öböl. 10. 16-19. Grabusa. 10. 21-25. Gravosa. 10. 26-án befutott Polába. 10. 28-án leszerelték.

1898-ban az 1-es kategóriájú tartalékban volt.

1899 áprilisában tűz keletkezett az elülső gépházában. 05. 30-án szolgálatba állították. Akna-telepítő berendezést kapott.

1900. 01. 1. – 03. 30. között a Torpedó Flottillához tartozott.

1901 – 1903-ban az 1-es kategóriájú tartalékban volt. Kicserélték a felső fedélzetét.

1904. 06. 15. - 09. 15. között a Hajóraj kötelékében szolgált. Ezután a fiumei Haditengerészeti Akadémiához vezényelték kiképzőhajónak. A fedélzetére felszereltek egy 35 cm-es torpedó-indító állványzatot.

1905-ben az Akadémia szolgálatában állt. 06. 14. – 09. 15. között a Nyári Hajórajhoz tartozott.

1906-ban az Akadémia szolgálatában állt, de szeptemberig a Nyári Hajóraj kötelékéhez tartozott.

1907-ben az Akadémia kiképzőhajója volt.

1908-ban az Akadémia kiképzőhajója volt, majd 04. 15. – 09. 15. között a Hajóraj kötelékéhez tartozott.

1909-ben az Akadémia kiképzőhajója volt, majd 04. 14-től a Hajórajban szolgált.

1910-ben az Akadémia kiképzőhajójaként működött.

1911-ben az Akadémia kiképzőhajója volt. 03. 1. – 04. 30. között a Torpedó Flottillában szolgált, majd Teodóban állomásozott.

1912. 02. 29. – 04. 30. között a Hajóraj kötelékébe tartozott. 05. 10-től Teodóban állomásozott.

1913. 02. 19-én kifutott Cattaróból. 02. 22-én Polában kivonták a szolgálatból. Kicserélték a kazánjait, 2 db vízcsöves Yarrow kazánt kapott, emellett kettőre növelték a kéményei számát.

1914. 03. 23-án szolgálatba állították és Sebenicoban állomásozott. 09. 19-én a partok mentén cirkált, hogy megakadályozza az állítólagos ellenséges szabadcsapatok partraszállását. 10. 13-án aknakeresést végzett Spalato térségében. 10. 14-én Castelli előtt keresett aknát. 10. 23-án aknát keresett a Lissa előtti vizeken. 11. 8-án a Mezzo-csatornában keresett aknát.

1915. 03. 27-én az orrfedélzetére beépítettek egy 45 cm-es torpedóvető csövet és kapott egy rádióállomást, a hátsó 35 cm-es torpedóindító berendezést pedig kicserélték 45 cm-esre. Az orrba beépített torpedóvető csövet lezárták. 04. 13-án Torcola közelében segítséget nyújtott a *Zichy* gőzösnek. 05. 12-én és 07. 20-án aknákat szállított Polából Metkovicsba. 10. 14-én a 25-ös torpedónaszádot vontatva kifutott Dusac szigetéről és a Paskan-csatornában zátonyra futott. Az orrkormány lapátja elgörbült, a hajótest tömitései kilazultak. A hajócsavar egyik szárnya letört, a töve beszorult egy kővájatba. A hajóközépen benyomódott az egyik borda. Dagály idején a tat 30 cm-rel, az orr pedig 20 cm-rel volt magasabb mint normál úszóhelyzetében. A *Herkules* és a *Gigant* vontató-mentőhajók siettek a segítségére. 50 t anyagot emeltek ki a hajóból, benne a négy hengert. 10. 16-án leszábadították a zátonyról. 10. 18. – 11. 3. között Polában javították. 11. 12-én a sérült 14-es torpedónaszád vontatása közben Artatore közelében zátonyra futott. A MAGNET leszábadította. 12. 16-án befejezték a javítását.

1916-ban Sebenicoban állomásozott.

1917 elején Polában volt javításon. 02. 19-től Sebenicoban állomásozott. 05. 19-én a Planka Fok közelében a francia LE VERRIER tengeralattjáró kilőtt rá egy torpedót, de az elment mellette, mire a hajó is kilőtt egy torpedót amellyel megrongálta a tengeralattjárót. Az év során 10 konvojkísérő utat hajtott végre.

1918-ban Sebenicoban teljesített helyi védelmi feladatokat. 01. 24-én Polába ment. 02. 21-én megváltoztatták a fegyverzetét. Az elülső 2 db 4,7 cm/L44-es gyorstüzelő lövege helyett 2 db 7 cm/L45ös gyorstüzelő löveget szereltek fel. 09. 28-án Veglia-szigetén a Voz-öbölben megfeneklett. 09. 29-én 03.50-kor leszábadult. 17.00-kor a Morter-csatornában újból zátonyra

futott. Megsérült a hajócsavarja, letörött a csavartó, tönkrement az orrkormány. Előbb Sebenicoba, majd Polába vontatták. Az év során 15 konvojkísérő utat hajtott végre. 1920-ban Olaszországnak ítélték, ahol 6 éven elül lebontották.

BLITZ - torpedóhajó

<u>Gerincfektetés:</u>	<u>Vízrebocsátás:</u>	<u>Átvétel:</u>
1888. 02. 23.	1888. 07. 07.	1889. 10. 26.

Építés helye:	F. Schichau, Elbing
Építési költség:	565 815 K
Testvérhajó:	KOMET, és nagyon hasonlított rá a METEOR
Víz kiszorítás:	358,00 t építési 420,00 t teljes felszereléssel
Hossz:	59,0 m (pp) / 58,38 m (vv) / 60,68 m (lh)
Szélesség:	7,42 m
Merülés:	2,11 m 2,35 m teljes felszereléssel
Merülés változás:	1 cm = 2,556 t
Hajtómű:	1 db álló 3 hengeres, háromszoros expanziójú gőzgép 2 db lokomotív kazán 1 db 3 szárnyú hajócsavar, 3,00 m átmérővel 2 db kormánylapát
Üzemanyag készlet:	104 t szén
Hatótávolság:	3570 tmf 11 cs, 1513 tmf 16 cs sebességgel
Főgép teljesítmény:	2900 ILE
Sebesség:	21,37 cs, 244-es fordulatszámmal
Fegyverzet:	2 db 4,7 cm/L44 gyorstüzelő löveg 7 db 4,7 cm-es gyorstüzelő löveg 1 db 35 cm-es orr TCS vízvonallal felett
Egyebek:	Vitorlafelület: 181,40 m ² . 2 db jollboot, 1 db acélsónak. 2 db Admirális típusú horgony: 511 kg (láncátmérő: 23 mm), 466 kg.
Ismertető jegyek:	Majdnem egyenes vonalú függőleges orr, viszonylagosan alacsony, keskeny és hosszú hajótest, 2 árboc, 1 kémény
Személyzet:	1907-ben 5 + 56 fő.

Pályafutása:

1887 októberében megkötötték a szerződést az építésére.

1888. 02. 20-án I. Ferenc József császár rendeletileg jóváhagyta a nevet. 02. 23-án elkezdődött az építése. 07. 7-én vízrebocsátották. 08. 25-29. Próbautat hajtott végre Pillau és Brusterort között, mely során 21,5 csomó sebességet ért el, ami kevesebbnek bizonyult a vártnál. Különböző hajócsavarokkal kísérleteztek. Kidokkolták, mélyebbre állították a bakcsapágyat és egy nagyobb, 3,00 m-es átmérőjű csavart szereltek fel. A hajó vízvonallal alatti részét Bersteinlakkal (!) vonták be. Minden igyekezet ellenére a 10. 11-15. között megtartott próba-

úton a hajó csak 21,7 csomót ért el. 10. 26-án megtörtént az átvétel és szolgálatba állították. 10. 27-én kifutott Pillauból. 10. 28-31. Oxhöft, Danzigi-öböl. 11. 1-2. Helsingör. 11. 4-10. Dover. 11. 11. – 12. 1. Plymouth. 12. 3-9. Ferrol. 12. 11-15. Gibraltár. 12. 18-19. Palermo. 12. 19-21. Messina. 12. 23-án megérkezett Polába.

1889. 01. 26. – 02. 1. között próbautakat hajtott végre Pola előtt. 02. 14.-én leszerelték. Beépítették a fegyverzetét. 04. 8. – 07. 20. között a Nyári Hajórajhoz tartozott.

1890-ben tartalékállományban volt.

1891. 05. 12. – 06. 28. között a Hajóraj kötelékében szolgált.

1892 – 1894-ben tartalékállományban volt.

1895. 11. 19-én felszerelték, hogy a Hajraj kötelékével a Levantéra hajózzon. 11. 20-án kifutott Polából. 11. 22-én érintette Teodót. 11. 24-én segítséget nyújtott Bellopolo előtt a heves északi szélről felkorbácsolt tengeren a kormányát vesztett *Evangelistrio* görög vitorlásnak és bevontatta Phalerába. A hajó parancsnoka később a görög királytól megkapta a Megváltó - Rend Tiszti Keresztjét. 11. 25-én befutott Phalerába. 12. 30-án elindult Pireuszból. **1896. 01. 2-14.** Szaloniki. 01. 15-én érintette Skyroszt. 01. 16-30. Syra. 02. 1-3. Lemnosz. 02. 4-8. Tenedos. 02. 10-12. Kiosz. 02. 13-14. Cesme. 02. 14-16. Szantorin. 02. 16-18. Nio. 02. 19-én rövid időre befutott a Prokopi-öbölbe. 02. 20-21. Parvo. 02. 21-23. Mykoní. 02. 23-25. Zea. 02. 25-27. Cerigo. 02. 27-29. Calamotta. 03. 1-3. Ithaka. Annak ellenér, hogy tartósan rossz időjárásban volt része, a hajó kitűnően viselkedett mindenféle viszonyok között. 03. 4-16. Teodo. 03. 16-19. Gravosa. 03. 20-21. Lissa. 03. 21-24. Zára. 03. 24-26. Fasana. 03. 26-án Polába érkezett. 04. 1. – 08. 15. között a Nyári Hajórajban szolgált.

1897. 03. 22-én felszerelték. 03. 23-án kifutott Polából a Kréta elleni blokádszolgálatra. 03. 24-25. Teodo. 03. 27. – 04. 1. Suda-öböl. 03. 30-án részt vett az Izredin melletti őrház megtámadásában. 04. 1-6. Kissamo. 04. 6-án érintette a Suda-öblöt. 04. 6-7. Kissamo. 04. 7-én rövid időre befutott a Suda-öbölbe. 04. 7-9. Kissamo. 04. 9-10. Canea. 04. 10-17. Kissamo. 04. 17-20. Grabusa. 04. 20-án meglátogatta Kissamot. 04. 20-30. Suda-öböl. 04. 30. – 05. 1. Grabusa. 05. 1-8. Kissamo. 05. 8-9. Canea. 05. 9-12. Kissamo. 05. 12-13. Grabusa. 05. 13-14. Kissamo. 05. 14-15. Grabusa. 05. 15-18. Kissamo. 05. 18-19. Suda-öböl. 05. 19-22. Kissamo. 05. 22-23. Grabusa. 05. 23-27. Kissamo. 05. 27-én érintette Grabusát. 05. 27-28. Kissamo. 05. 28. – 06. 2. Suda-öböl. 06. 2-3. és 06. 4-5. Kissamo. 06. 6-9. Grabusa. 06. 9-14. Kissamo. 06. 14-én érintette Caneát. 06. 14-15. Suda-öböl. 06. 15-16. Canea. 06. 16-19. Kissamo. 06. 19-20. Grabusa. 06. 20-21. Kissamo. 06. 21-én érintette Grabusát és Selino Castellit. 06. 22-én meglátogatta Grabusát. 06. 22-25. Kissamo. 06. 25-26. Grabusa. 06. 26-27. Kissamo. 06. 27-28. Grabusa. 06. 28-án betért Caneába. 06. 28-29. Kissamo. 06. 29. – 07. 8. Suda-öböl. 07. 8-9. Canea. 07. 9-13. Grabusa. 07. 13-15. Kissamo. 07. 15-19. Selino Castelli. 07. 19-21. Kissamo. 07. 21-27. Canea. 07. 27-31. Suda-öböl. 07. 31-én érintette Caneát. 07. 31. – 08. 1. Kissamo. 08. 1-3. Selino Castelli. 08. 3-4. Grabusa. 08. 4-6. Kissamo. 08. 6-10. Grabusa. 08. 10-12. Kissamo. 08. 12-17. Grabusa. 08. 17-18. Kissamo. 08. 18-22. Grabusa. 08. 22-28. Kissamo. 08. 28-30. Grabusa. 08. 30-31. Selino Castelli. 08. 31. – 09. 2. Kissamo. 09. 2-3. Grabusa. 09. 4-én ki-be futott Grabusából. 09. 4-én érintette Kissamot. 09. 4. – 10. 16. Suda-öböl. 10. 16-20. Nio. 10. 21-29. Szmirna. 10. 30-31. Loserc-sziget (?). 10. 31. – 11. 8. Nio. 11. 8. – 12. 3. Suda-öböl. 12. 4-5. Zante. 12. 5-7. Vathi. 12. 8-án érintette Teodót. 12. 9-11. Fiume. 12. 11-én megérkezett Polába. 12. 15-én leszerelték.

1898. 05. 20. – 08. 19. között a Nyári Hajóraj kötelékéhez tartozott.

1899-ben tartalékállományban volt. Aknatelepítő berendezéssel látták el és kicserélték a felső fedélzetét.

1900. 05. 30. – 1901. 03. 30. között a Torpedó Flottillánál szolgált. 06. 15. – 09. 15. között pedig a Hajórajhoz tartozott. Rádiótávíró kísérleteket hajtott végre.

1902-ben leszerelték.

1903-ban a hátsó 4,7 cm-es gyorstüzelő löveg helyett egy 35 cm-es fedélzeti torpedóindító állványzatot kapott. Ezután tartalékállományban volt.

1906. 10. 1-én a fiumei Haditengerészeti Akadémiához vezényelték.

1908-ban kicserélték a kazánjait. Tartalékállományban volt.

1909. 08. 26-tól Sebenicoban állomásozott, majd Maria Josefa főhercegnővel tett egy utat.

1911. 02. 28. – 05. 4. között a Hajóraj kötelékében szolgált.

1912. 02. 29. - 04. 30. között a Hajórajhoz tartozott. Júniusban Spalato kikötőjében felrobantotta egy megfeneklett török brigg roncsait, a maradványokat pedig mély vízbe vontatta.

1913. 05. 1-től Sebenicoban állomásozott. 08. 11-én áthelyezték a Cattarói-öbölbe és ott állomásozott. 09. 21-én kifutott Gravosából a Bojana blokádjára és a Bojana torkolatánál tartózkodott. 09. 22-24. Cattarói-öböl. Ezután gyakorta megfordult a Cattarói-öböl és a Bojana - torkolat között. 10. 24-én befutott Sebenicoba.

1914. 01. 19-én Polában kivonták a szolgálatból. 07. 18-án szolgálatba állt. 07. 21-én kifutott Polából. 07. 22-én megérkezett a Cattarói-öbölbe. Ezután az öböl területén mozgott. 09. 1-én kifutott a francia Flotta ellen. 09. 19-én megint kifutott. 11. 29-én egy ellenséges tengeralattjárót üldözött a Cattarói-öbölben.

1915. 01. 19-én egy ellenséges tengeralattjáróra vadászott. Ugyanezt tette 01. 31-én és 02. 4-én. 04. 29-én kifutott Cattaróból és Sebenicoba ment. 04. 30-án Polába érkezett, ahol kidokkolták javítás céljából. 05. 15-én aknákkal a fedélzetén kifutott Polából Cattaro felé.

1916-ban a Cattarói-öbölben szolgált. 12. 16-án kifutott Pola felé. 12. 18-án megérkezett Polába, ahol helyi védelmi feladatokat látott el.

1917-ben Pola, minden harmadik napon a kikötő előtt cirkált. 02. 27-én ismét kifutott Cattaro felé. 05. 26-án aknákat telepített Antivari előtt. 09. 9-én Polába érkezett. Ezután Isztria előtt cirkált és kísérőszolgálatot látott el.

1918-ban Polában állomásozott és konvojkíséréseket végzett.

1920-ban Olaszországnak ítélték azzal a feltétellel, hogy hat éven belül le kell bontani.

PLANET - torpedóhajó

Gerincfektetés:

1888. 10.

Vízrebocsátás:

1889. 06. 25.

Átvétel:

1891. 12. 06.

Építés helye:	Palmers Shipbuilding & Co., Yarrow on Tyne, Anglia
Építési költség:	936 750 K
Testvérhajó:	Nem volt. A TRABANT hasonlított hozzá.
Vízkesztorítás:	490,00 t építési 540,00 t teljes felszereléssel
Hossz:	63,9 m (vv) / 65,40 m a felső fedélzeten / 66,9 m (lh)
Szélesség:	7,06 m
Merülés:	2,78 m fél terheléssel
Merülés változás:	1 cm = 3,08 t
Hajtómű:	2 db 3 hengeres, háromszoros expanziójú gőzgép 4 db lokomotív kazán 2 db 3 szárnyú hajócsavar, 2,23 m átmérővel
Üzemanyag készlet:	81 t szén
Hatótávolság:	1240 tmf 10 cs, 750 tmf 12 cs sebességgel

Főgép teljesítmény:	3356 ILE (1904-ben max: 3023 ILE)
Sebesség:	18,76 cs 238-as fordulatszámmal, túlerővel 19,39 cs 3356 ILE-vel (a háború alatt 15 cs)
Fegyverzet:	2 db 7 cm/L42 Skoda löveg (1903-ban L45-ösre cserélték, de 1906-ban visszacserélték) 8 db 4,7 cm/L44 Skoda gyorstüzelő löveg 1 db 40 cm-es vízvonallal feletti orr TCS, és 1 db 40 cm-es fedélzeti TCS, 2 db torpedó 1 db géppuska (1918-tól)
Egyebek:	2 db kutter, 2 db jollboot.
Ismertető jegyek:	4 db Admirális típusú horgony: 951 kg, 1031 kg, 199 kg, 115 kg. Döfőorr, 1 jelzőárboc a parancsnoki híd mögött, 1 kémény, egyenes vonalú fedélzet, az orr torpedócső zárfedele a bronzdíszítés alatt.
Személyzet:	1907-ben 5 + 79 fő.

Pályafutása:

1888. 08. 17-én átadták a gyártási terveket. **09. 28-án** I. Ferenc József császár jóváhagyta a nevét. Októberben megkezdődött az építés. A cs. és kir. Tengerészeti Technikai Bizottság (TTB) az építés során kiszámította, hogy a hajó 30 tonnával nehezebb lesz tervben foglaltaknál. Újra rajzolták az építési terveket és a vízkiszorítást 490 tonnára növelték. **11. 26-án** folytatódott a munka.

1889. 06. 25-én vízrebocsátották. A munkálatok lassan haladtak, az egyik géprészt ki kellett cserélni.

1890. 01. 20-án sor került a próbaútra, melynek során 20,08 csomó sebességet ért el. Kicserélték a hajócsavart, és egy 0,21 m-rel nagyobb Thornycroft féle csavart szereltek fel. A **04. 24-én** és **05. 15-én** végrehajtott próbautakon 20,57 csomó volt a legnagyobb sebessége. Megsérült a kiegyensúlyozott kormánylapátja. Károk keletkeztek a kazánokban és a gépi berendezésekben is. Az átvételt elhalasztották. Kisólyázták, kicserélték a kazánt és főgépek alapzatát, új hajócsavart kapott.

1891 áprilisától **06. 30-ig** a hajógyári munkások sztrájkja miatt a munkálatok szüneteltek. Augusztusban elkészült. **10. 30-án** végrehajtotta a hivatalos átvételi próbautat, melynek során 3356 ILE mellett 19,39 csomó sebességet ért el. A hajó jó tengerálló képességet mutatott. **12. 6-án** a Haditengerészet átvette, és felszerelték. **12. 7-én** elindult Yarrow-ból. **12. 7-9. között** a viharos időjárás miatt Northshieldsben keresett menedéket. **12. 14-19.** Portland. **12. 23-27.** Gibraltár. A főgépei jól működtek és a hajózási tulajdonságai kiválóan bizonyultak. **1892. 01. 2-3.** Palermo. **01. 4-én** érintette Gravosát. **01. 6-án** megérkezett Polába. **01. 8-án** leszerelték. Ezután beépítették a fegyverzetét és a torpedóvető berendezéseket, majd próbautakat hajtott végre. **05. 17-én** a kiegyensúlyozott kormánylapátján törést észleltek, ezért normál kormánylapáttal cserélték ki. **07. 1-én** és **4-én** újabb próbautakat tett. 2925 ILE mellett 18,76 csomó sebességet ért el. **07. 4. – 08. 2. között** a Hajórajhoz volt beosztva. Azután javításon esett át.

1894-ben a Nyári Hajóraj kötelékéhez tartozott.

1895. 05. 10-én a Nyári Hajórajban szolgált, és részt vett a Fasana előtt megtartott és a császár által megszemlélt gyakorlaton.

1896. 04. 20. – 09. 8. között a Nyári Hajóraj kötelékében volt.

1897 – 1899-ben tartalékállományban tartották.

1900. 05. 31-én felszerelték és beosztották a Nyári Hajórajba.

1901-ben a Téli Hajórajban szolgált. **04. 7-én** kifutott Polából a Levante felé, majd Patraszban tartózkodott. **04. 12-13.** Dardanellák. **04. 14. - 08. 4.** Pera, Konstantinápoly. **08. 5-6.** Gallipoli.

08. 6-7. Rodosto. 08. 8-án érintette Pandermát. 08. 8-án Maudaniába érkezett. 08. 11-én befutott Szmirnába. 08. 17-én Kadiköibe érkezett, Konstantinápoly, majd átment Perába, Yeniköibe. 09. 7-8. Szmirna. 09. 8-án befutott Számoszra. 09. 11-én Adaliába érkezett. 09. 14-15. Mersine. 09. 15-16. Cadikije. 09. 16-17. Tripolisz, Szíria. 09. 17-én befutott Beirutba. 09. 21-22. Larnaca. 09. 23-24. Rodosz. 09. 25-26. Canea. 09. 27-28. Prevesa. 09. 28-30. Durazzo. 09. 30-án befutott Teodóba.

1902. 06. 15-től a Hajórajhoz tartozott és Dalmácia előtt hajózott. Azután tartalékállományba helyezték.

1903-ban tartalékban volt. Kazáncserét és főgép javítást hajtottak végre rajta. A 2 db 7 cm/L42-es lövegét L45-ösre cserélték.

1904. 04. 22-én és 05. 10-én próbautakat tett, melyek során 18,69 csomó sebességre volt képes. 08. 31-től a tengerészcadétk iskolahajója, a CUSTOZZA mellé vezényelték kiképzőhajónak.

1906-ban a 2 db 7 cm/L45-ös lövegét átadta a HABSBURG-nak és ismét a 7 cm/L42-es lövegeit kapta meg. Emellett ellátták aknatelepítő berendezéssel, valamint 2 db 60 cm átmérőjű fényszóróval. A CUSTOZZA mellett szolgált a tengerészcadétk kiképzésére 1914-ig.

1913. 05. 19-én kísérleti utat tett. 09. 6-tól ismét a CUSTOZZA mellé vezényelték.

1914. 02. 1. – 05. 15. között a Torpedó Iskola alárendeltségében volt. Kicserélték a kazánjait. 09. 3-án próbautat tett, majd felszerelték és Polában látott el helyi védelmi feladatokat.

1915 – 1918 között helyi védelmi szolgálatot teljesített Polában. A kikötői zárrendszer területén őrzőhajóként szolgált. 1915. 02. 3-án bevontatott egy repülőgéproncsot a kikötőbe. 06. 28-án egy tengeralattjáró után kutatott Porer előtt. Az év során alkalmassá tették aknakeresésre.

1920-ban Olaszország kapta meg lebontásra.

TRABANT - torpedóhajó

Gerincfektetés:

1889. 07. 29.

Vízrebocsátás:

1890. 05. 21.

Átvétel:

1890. 11. 23.

Építés helye:	STT, Trieste – San Rocco
Építési költség:	903 150 K
Testvérhajó:	Nem volt, de a PLANET és a SATELLIT hasonlított hozzá
Víz kiszorítás:	530,28 t építési 610 t teljes felszereléssel
Hossz:	65,5 m (pp) / 67 m (vv) / 68,85 m (lh)
Szélesség:	8,20 m
Merülés:	2,8 m
Hajtómű:	2 db 3 hengeres, háromszoros expanziójú gőzgép 4 db lokomotív kazán 2 db hajócsavar
Üzemanyag készlet:	136 t szén
Hatótávolság:	2300 tmf 12 cs, 1400 tmf 15 cs sebességgel
Főgép teljesítmény:	3500 ILE
Sebesség:	20,33 cs
Fegyverzet:	2db 7 cm/L45 löveg 8 db 4,7 cm-es gyorstüzelő löveg

Fegyverzet 1918-ban:	1 db vízvonala feletti orr TCS, és 1 db fedélzeti TCS 2db 7 cm/L45 löveg 8 db 4,7 cm/L44 gyorstüzelő löveg 1 db géppuska 1 db vízvonala feletti orr TCS Aknatelepítő berendezés 18 akna számára
Egyebek:	2 db 30 cm átmérőjű fényszóró
Ismertető jegyek:	Majdnem függőleges, éppen hogy csak kiálló döfőorr, magasított orrfedélzeti rész, az orr torpedóvető cső zárfedele a vízvonala felett, 1 jelzőárboc a parancsnoki híd mögött, 1 kémény.
Személyzet:	1907-ben 5 + 79 fő

Pályafutása:

1888 augusztusában átadták a gyártási terveket. 09. 28-án I. Ferenc József császár jóváhagyta a nevét. 11. 24-én a cs. és kir. Tengerészeti Technikai Bizottság (TTB) kiszámította, hogy a hajó 16 tonnával nehezebb lesz tervben foglaltaknál. Új terveket rajzoltak.

1889. 07. 29-én megkezdődött az építése.

1890. 05. 1-én vízrebocsátották. 09. 11-én próbauat hajtott végre, melyen túl lassúnak találták, 20,33 cs. A kisebb menetemelkedésű és nagyobb felületű hajócsavarral csak kevés javulást értek el. 10. 15-én áthajózott Polába. 10. 20-án elkészült. 11. 23-án (11. 26-án) megtörtént az átvétel, majd beépítették a fegyverzetét és a torpedóvető csöveket.

1891-ben 06. 29-ig a Nyári Hajórajban szolgált.

1892-ben a Nyári Hajóraj kötelékéhez tartozott.

1893 áprilisában összeütközött egy trabakolóval. A Nyári Hajórajba osztották be.

1894-ben a Nyári Hajóraj Torpedó Flottillájához vezényelték.

1895. 03. 31-én felszerelték. 05. 10-én részt vett a Fasana előtt tartott, és a császár megsemmisített gyakorlaton. 05. 17-én a Hajórajjal együtt kifutott Polából, hogy Kielbe menjen az Északi- és a Keleti-tengert összekötő csatorna megnyitása alkalmából rendezett ünnepségeken. 05. 23-28. Gibraltár. 05. 31-én befutott Ferrolba. A Biscayai-öböl rossz időjárásában elveszett két csónakja. A jobboldali tengelytartó bakcsapágó kilazult, így a jobb főgépet nem használhatták. 06. 3-án befutott Brestbe. 06. 5-én kidokkolták. 06. 10-én elindult Brestből. 06. 12-19. Hamburg. 06. 20-22. Kiel. 06. 24-25. Frederikshaven. 06. 29-30. Plymouth. 07. 1-én érintette Brestet. 07. 7-9. Gibraltár. 07. 15-én megérkezett Polába. 07. 31-én érintette Fasanát, majd csatlakozott a Hajórajhoz. 08. 1-2. Trau. 08. 3-án befutott Teodóba. 09. 11-én otthagya a Hajórajt. 10. 25-én leszerelték.

1896. 05. 6. – 08. 14. között a Nyári Hajórajhoz tartozott.

1897 – 1898-ban tartalékállományban volt.

1899. 05. 29-én felszerelték és beosztották a Torpedó Flottillához. 10. 21-én a Hajórajjal kifutott Teodóból a Földközi-tenger keleti medencéjében való cirkálásra. 12. 22-24. Korfu. 10. 25. – 11. 2. Pireusz. 11. 3-9. Szaloniki. 11. 11. Szmirna. 11. 23-24. Mersine. 11. 25. – 12. 3. Beirut. 12. 6-án érintette Syrát. 12. 7-12. Suda-öböl. 12. 11-12. és 12. 13. Zante. 12. 14-17. Korfu. 12. 18-20. Gravosa. 12. 23-án megérkezett Polába.

1900. 01. 27-én Zárában segítséget nyújtott a megsérült főgépe miatt manőverképtelenül a szél és a hullámok által a part felé sodródó *Sebenico* gőzhajónak. Elvontatta biztonságos helyre. Májusig a Torpedó Flottillához tartozott. Kicsérítették a felső fedélzetét.

1901 – 1902-ben tartalékban tartották.

1903-ban augusztusig a tengerészcadétok iskolahajója, a CUSTOZZA mellé rendelték kiképzőhajónak.

1904-ben tartalékállományban volt. 2 db 7 cm/L45-ös löveget szereltek be a régiéik helyett és kicsérítették a kazánjait.

1905. 12. 31-én felszerelték.

1906. 01. 1-től a Hajóraj Torpedó Flottillájába osztották be. **03. 10**-én kifutott Polából. **03. 11-14.** Teodo. **03. 15-18.** Korfu. **03. 21.** – **04. 11.** Alexandria. **04. 12-14.** Haifa. **04. 14-24.** Beirut. **04. 25-28.** Rodosz. **04. 29.** – **05. 2.** Syra. **05. 3-7.** Suda-öböl. **05. 9-11.** Valona. **05. 11-13.** Cattaro. Ezután a Nyári, majd a Téli Hajórajban szolgált. Aknatelepítő berendezéssel szerelték fel 18 db akna számára.

1907. 01. 1-től a Téli Hajórajhoz tartozott. **06. 15.** – **09. 16.** között a Nyári Hajórajban szolgált.

1908-ban tartalékállományban volt. Átalakították felmérő hajóvá.

1909. 05. 8. – 11. 18. között a dalmát partok előtt végzett ellenőrző földrajzi felméréseket.

1910-ben rövid időre felszerelték, egyébként tartalékban tartották.

1911-ben tartalékállományban volt.

1912. 09. 14-től a fiumei haditengerészeti Akadémiához osztották be kiképzőhajónak.

1913-ban a fiumei Akadémiánál szolgált. Védőeszközökkel látták el a hajócsavarjai védelmére.

1914-ben májusig a fiumei Akadémiánál szolgált. **06. 14**-én beosztották a Hajórajba. **07. 23**-án a Cattarói-öbölbe érkezett. **07. 31.** Budua. **08. 4**-én befutott Polába. **08. 5**-én aknatelepítő berendezéssel szerelték fel, majd átvett 60 db aknát a MINERVA aknaraktár hajóról. **08. 10**-én és **13**-án aknatelepítést hajtott végre Pola előtt. **09. 26**-án az UB3-as tengeralattjárót vonatva elindult Cattaro felé. Ragusa Vecchia (ma Cavtat) előtt mindkét vontatókötél elszakadt, így a tengeralattjáró a TRABANT nyomdokvizében haladt tovább a saját erejéből. **09. 27**-én befutottak Porto Roseba. **09. 29**-én visszatért Polába. **10. 24.** – **12. 16.** között kazán- és főgép javítást hajtottak végre rajta. Ezután Polában helyi védelmi feladatokat teljesített és őrzárato-
kat hajtott végre.

1915-ben helyi védelmi szolgálatot látott el Polában. Őrjárat és zárrendszer figyelőszolgálatot teljesített, és aknakereséseket hajtott végre, mivel felszerelték aknakereső berendezéssel.

1917. 02. 21-én Porer közelében egy tengeralattjáró sikertelen torpedótámadást hajtott végre ellene, amit vízbombák ledobásával viszonzott. Őrjárat és konvojkísérő szolgálatokat teljesített.

1918-ban Polában állomásozott. Májusban éthelyezték a fedélzeti konyhát és megnagyobbították a kémény előtti fedélzeti felépítményt.

1920-ban Olaszország kapta meg azzal a feltétellel, hogy hat éven belül le kell bontani.

SATELLIT - torpedóhajó

<u>Gerincfektetés:</u>	<u>Vízrebocsátás:</u>	<u>Szolgálatba állt:</u>	<u>Átépités:</u>
1892. 01.	1892. 09. 21.	1893. 06. 24.	1912 – 1913.

Építés helye:	F. Schichau, Elbing
Építési költség:	969 575 K
Testvérhajó:	Nem volt, de a TRABANT hasonlított hozzá.
Vízkihasználás:	529,20 t építési 616,00 t teljes felszereléssel
Hossz:	67,20 m (pp) / 68,92 m (vv) / 69,32 m (lh)
Szélesség:	8,15 m
Merülés:	2,90 m

Merülés változás:	1 cm = 3,37 t
Hajtómű:	2 db álló 3 hengeres, háromszoros expanziójú gőzgép 4 db lokomotív kazán, üzemi nyomás 13 atm (1913-ban lecseréltek 3 db új vízcsöves Yarrow kazánra) 2 db 3 szárnyú hajócsavar, 2,359 m átmérővel
Üzemanyag készlet:	143 t szén
Hatótávolság:	4000 tmf 12 cs sebességgel (átépítés után 2000 tmf 20 cs sebességgel)
Főgép teljesítmény:	4800 ILE, 1913-ban: 4137 ILE
Sebesség:	23 cs, 21,99 cs 280-as fordulatszámnál. 1914-ben: 21,18 cs
Fegyverzet:	1 db 7 cm/L45 löveg 8 db 4,7 cm/L44 löveg 2 db 45 cm-es TCS, 1 az orrban, 1 a fedélzeten 4 db torpedó
Fegyverzet 1909-től:	1 db 7 cm/L45 löveg 8 db 4,7 cm/L44 löveg 3 45 cm-es TCS, 1 az orrban, 2 a fedélzeten Az átépítés után alkalmassá tették aknakeresésre
Egyebek:	2 db jollboot, 2 db mentőcsónak, 1 db kiscsónak 4 db Admirális típusú horgony: 614 kg, 601 kg, 133 kg, 65 kg.
Ismertető jegyek:	Majdnem függőleges, éppen hogy csak kiálló döfőorr, magasított orrfedélzeti rész, a parancsnoki híd jóval a jelzőárboc mögött, 1 kémény.
Személyzet:	1907-ben 5 + 79 fő.

Pályafutása:

1892 januárjában megkezdődött az építése. A hajó az osztrák Alpine Társaság és a Böhler Testvérek & Co. Által gyártott acélból épült. Márciusban lemondtak arról hogy a tatfedélzetre is felszereljenek egy löveget, és egy aknatelepítő berendezést terveztek oda helyette. 09. 21-én vízrebocsátották. 11. 21-én befejeződtek az építési munkálatok. 11. 14-16. között kidokkolták. 12. 30-án sor került az első hivatalos próbaútra, melynek során a Pillau – Hela közötti távolságon 21,86 csomó sebességet ért el.

1893. 03. 21-én elindult Danzigból. 03. 26. – 04. 3. Dartmouth. 04. 4-én érintette Brestet. 04. 7-13. Cadiz. 04. 13-án érintette Gibraltárt. 04. 16-19. Palermo. 04. 21-én megérkezett Polába. 04. 22-én leszerelték. Beépítették a fegyverzetét és a torpedóvető csöveket. 06. 24-én Torpedóvetési gyakorlatot hajtott végre a Fasana-csatornában, majd szolgálatba állt a Hajórajban. A MAGNET elkészültéig a cs. és kir. Flotta leggyorsabb hajója volt.

1894 márciusa és áprilisa folyamán beszerelték rá a 20 db akna befogadóképességű aknatelepítő berendezést. A kipróbálás után ismét elfogadták. 04. 12-én próbautat tett, és 19,75 csomó sebességet ért el., Ezután beosztották a Hajórajba. 04. 16-án összeütközött a HABSBURG-gal. Eltörött és begömbült az orrtökéje és az orr torpedóvető csöve. Szeptemberig kisólyázták és javították.

1895. 05. 9-én a MONARCH vízrebocsátása alkalmából Polában tartózkodott, amúgy tartalékban volt.

1896-ban a Nyári Hajórajkötelékében szolgált.

1897. 02. 17-én felszerelték és kifutott Polából a Hajórajjal Kréta blokádjára. 02. 19-20. Teodo. Kiegészítette a szénkészletét. 02. 22-24. Canea. 02. 24-én viharos átkelést hajtott végre Candiába. 02. 24. – 03. 6. és 03. 7-12. Candia. 03. 12-20. Suda-öböl. 03. 24-én a forradalmárokat szállító görög *Hera* gőzöst és az *Amalia* part mentén közlekedő gőzöst zsákmányként Kissamoba vitték. 03. 25-én érintette Pireuszt. 03. 26-án befutott Sudába, majd Kissamoba.

03. 29-30. Suda-öböl, Kissamo. 04. 8-15. Suda-öböl, Kissamo. 05. 8-22. Suda-öböl, Kissamo. 06. 5-7. Suda-öböl, Kissamo. 06. 17-21. Suda-öböl. 06. 21-én befutott Rethymnoszra. 06. 24-én kifutott Candiából, majd érintette Spinalongát. 06. 25-én Sitiába látogatott. 06. 28. – 07 10. Suda-öböl. 07. 17. – 08. 9. Canea. 08. 9-13. Suda-öböl. 08. 13. – 10. 25. Kissamo. 11. 2-13. Suda-öböl. 11. 13-án érintette Mersinét, jelen volt a brazafoli esetről. 11. 16-25. Larnaca. 11. 28. – 12. 13. Suda-öböl. 12. 14-15. Syra. 12. 15-17. Szmirna. 12. 31-én megérkezett Polába.

1898. 01. 4-én leszerelték. A hajócsavar tengelyeket a Willenius rendszerű gumimassza borítással konzerválták. Tartalékállományban volt. Később a Nyári Hajórajban, a Torpedó Flottillánál szolgált.

1899-ben tartalékban tartották.

1900. 05. 31. – 08. 25. között a Nyári Hajóraj Torpedó Flottillájához tartozott.

1901-ben tartalékállományban volt.

1902-ben kazán- és főgép javítást hajtottak végre rajta. 06. 15. – 09. 7. között a Nyári Hajórajban, a Torpedó Flottillánál szolgált. 09. 1-3. Részt vett az isztriai partoknál, a császár jelenlétében megtartott partraszállási gyakorlaton.

1903-ban tartalékban volt. Részben kicserélték a fedélzetét. 12. 31-én felszerelték.

1904-ben a Torpedó Flottillánál szolgált. 04. 5-én a Hajórajjal kifutott Polából. 04. 9-21. Szmirna. 04. 23. – 05. 3. Alexandria. 05. 7-11. Kefalónia. 05. 12-15. Valona. 05. 16-án befutott Teodóba. Ezután a Torpedó Flottilla kötelékéhez tartozott.

1905. 01. 3-án összeütközött a XXXVIII-as torpedónaszáddal. A torpedónaszád utolérte a Polánál kísérletet végrehajtó SATELLIT-et és nekiment. A naszád elsüllyedt. Parancsnokát, Leitgeb korvettkapitányt nem találták semmiben vétkesnek, de elmulasztotta a segítségnyújtást. 30 nap szobafogságra ítélték, majd 06. 1-vel nyugállományba helyezték. 02. 1-én a Hajórajjal kifutott Polából a Levante felé. 02. 3-4. Aigina. 02. 5-én Pireuszba érkezett. 02. 19-20. Khalkisz. 02. 20. – 03. 8. Szaloniki. 03. 10-11. Mudros-öböl. 03. 11-én befutott Dedeagacsba. 03. 17. – 04. 6. Szmirna. 04. 11-12. Kosz. 04. 12-13. Milosz. 04. 14-16. Kefalónia. 04. 17-én érintette Prevesát. 04. 18-án Korfu. 04. 18-20. Durazzo. 04. 21-22. Lunga Grossa. 04. 23-án megérkezett Polába. Ezután a Hajórajhoz tartozott. Egy 08. 29. – 09. 1. között tartott éjszakai gyakorlaton összeütközött egy torpedónaszáddal. 12. 23-án leszerelték.

1906. 01. 30-tól tartalékállományba helyezték. Az orr torpedóvető csövet deformálódás miatt lezárták. 2 db fedélzeti torpedócsövet és egy 7 cm-es löveget kapott.

1907-ben tartalékban tartották.

1908-ban tartalékban tartották.

1909. 02. 15-én szolgálatba állították. 02. 28-tól Lussinban állomásozott. Márciusban részt vett a Traste előtt elsüllyedt HUSZÁR romboló mentési munkálataiban. 07. 19-től a Hajórajban szolgált. 09. 15-től újból Lussinban állomásozott.

1910. 01. 3-tól Teodóban állomásozott. 10. 10-én befutott Polába. 10. 29-én a fiumei Haditengerészeti Akadémiához vezényelték.

1911-ben Fiumében állomásozott az Akadémia szolgálatában. 06. 15-től augusztusig beosztották a Hajórajba.

1912. 05. 15-től a Hajóraj kötelékében szolgált. 08. 15-én Polában kivonták a szolgálatból átépítés céljából. Kiszerték a lokomotív kazánjait.

1913 májusában három új vízcsöves Yarrow kazánt építettek be a hajóba, három kéményt kapott, melyeket az első próbaút után azonnal 1 m-rel megmagasítottak és 30 cm-rel kiszélesítettek. A hajó sziluettje megváltozott. A hajócsavarokhoz védőberendezést szereltek fel. 06. 14-én szolgálatba állították, és felmérő hajóként működött a Lagúna területén é a Trieszti-öbölben. 10. 25-én leszerelték.

1914. 03. 14-én szolgálatba állították és 03. 24-ig mint felmérő hajó szolgált. 07. 26-án Porto Rében teljesített őrszolgálatot. 08. 1-én Polában volt. 08.-3-4. aknatelepítő sínekkel szerelték fel és 60 db aknát vett át a MINERVÁ-tól. 08. 14-én a Keleti aknazárhoz vezényelték. 09. 24-

én átment a Val Saldon aknazárhoz. 09. 26-án az U4-es tengeralattjárót vontatva Cattaro felé indult. 09. 27-én befutott Porto Roseba. 09. 28-án visszatért Polába. 10. 20-án az U5-östengeralattjárót vontatva Cattaro felé indult. 10. 23-án befutott Polába. 11. 26-án próbautat tett a főgépek kipróbálására. 12. 5-én az U5-ös tengeralattjárót vontatva Cattaróba indult. 12. 8-án a vontájában az U3-as tengeralattjáróval kifutott Pola felé. 12. 10-én megérkezett Polába. 12. 20-án észrevette a polai zárrendszerbe behatolt CURIE francia tengeralattjárót és tüzet nyitott rá. 12. 26-án Sebenicoba érkezett. 12. 27-én az U6-os tengeralattjáróval kifutott Cattaro felé. Útközben a vontatókötél kétszer elszakadt. 12. 28-án az U12-est vontatva befutott Polába.

1915-ben Polában látott el helyi védelmi feladatokat. Őrjáratokat hajtott végre. 05. 24-én a Flotta kifutását és visszatérését biztosította. Azután Fiumében majd Polában tartózkodott.

1916. 07. 4-én ellenséges tengeralattjárót üldözött Fiume előtt. 07. 31-én elfogta a Galiola zátonyon megfeneklett GIACINTO PULLINO olasz tengeralattjáró egyik csónakját, benne a Nazario Sauro nevű dezertőrt. Ezután kísérő utakat hajtott végre. 10. 9-én Cattaróban volt.

1917. 10. 22-én aknatelepítést végzett. Az esztendő folyamán 24 konvojt kísért és egy aknakeresést hajtott végre.

1918. 02. 27-én Durazzóba ment. Újabb aknatelepítést végzett. 10. 1-én aknákat telepített a Drin-öbölben. Az év folyamán 77 konvojkísérő utat hajtott végre. 11. 1-én a Cattarói-öbölben tartózkodott, ahol a brit Bizottság átvette.

1920-ban Franciaország kapta azzal a feltétellel, hogy hat éven belül le kell bontania. Valószínűleg 1920 tavaszán Bizerta érintésével Toulonba vontatták.

1921-ben szétbontották.

MAGNET - torpedóhajó

Gerincfektetés:
1895. 09. 14.

Vízrebocsátás:
1896. 03. 21.

Átvétel:
1896. 07. 05.

Építés helye:	F. Schichau, Elbing
Építési költség:	1 131 147 K
Testvérhajó:	Nem volt
Víz kiszorítás:	485,04 t építési (1916-tól 491,10 t építési) 544,00 t teljes felszereléssel
Hossz:	67,50 m (pp) / 71,00 m (lh), (1916-tól: 68,82 m (lh))
Szélesség:	8,20 m
Merülés:	3,30 m hátul
Hajtómű:	2 db álló, 3 hengeres, háromszoros expanziójú gőzgép 4 db vízcsöves Thornycroft-Schulz kazán, üzemi nyomás 14 atm 2 db hajócsavar, 2,50 m átmérővel
Üzemanyag készlet:	105 t szén
Hatótávolság:	4000 tmf 10 cs, 2000 tmf 12 cs sebességgel
Főgép teljesítmény:	5776 ILE
Sebesség:	25,97 cs 283-as fordulatszámmal, 12 cs 122-es fordulatszámmal
Fegyverzet:	6 db 4,7 cm/L44 gyorstüzelő löveg 3 db 45 cm-es fedélzeti TCS
Fegyverzet 1916-tól:	2 db 7 cm/L45 löveg

	4 db 4,7 cm/L45 gyorstüzelő löveg
	1 db 8 mm-es géppuska
	3 db 45 cm-es fedélzeti TCS
Egyebek:	2 db 40 cm átmérőjű fényszóró.
Ismertető jegyek:	Döfőorr, viszonylagosan alacsony, magas orrfedélzet, 2 kémény, 1 árboc
Személyzet:	1907-ben: 5 + 75 fő.

Pályafutása:

1895. 09. 14-én megkezdték az építését.

1896 márciusában jóváhagyták a nevét. **03. 21**-én vízrebocsátották. **06. 14**-én dokkolásra Pillauba vontatták. **06. 26**-án végrehajtotta a hivatalos átvételi próbautat, melyen 25,97 csomó sebességet ért el. Az átlagsebessége 1,72 csomóval volt több, mint amit a szerződésben előírtak. Ebben az időben a cs. és kir. Flotta leggyorsabb hajója volt. **07. 4**-én elkészült. **07. 5**-én átvették. **07. 11**-én szolgálatba állították. **07. 14**-én elindult Pillauból. **07. 16**-án befutott Holtenauba. **07. 22-26**. Gibraltár. **07. 30**. – **08. 1**. Korfu. **08. 2**-án megérkezett Polába. **08. 4**-én leszerelték. Beépítették a fegyverzetét és a torpedóvető csöveket.

1897. 03. 6-12. között próbautakat tett Pola előtt, melyeken elérte a 25,35 csomó sebességet. Alig észrevehető orrhullámokat túrt. A gyorstüzelő lövegek alatt megszilárdították a fedélzetet. **08. 17**-én meghibásodott a kazán. **09. 18**-ig javították. **11. 26**-án szolgálatba állították, és kifutott Polából Kréta blokádjára. **11. 27**-én érintette Teodót. **11. 30**. – **12. 2**. Korfu. **12. 3**. – **1898. 01. 18**. Suda-öböl. **01. 19**. – **02. 17**. Suda-öböl. **02. 18-28**. Szmirna. **03. 1**. – **04. 12**. Suda-öböl. **04. 16**-án befutott Polába. **05. 1**. – **12. 8**. között a Nyári Hajórajban a Torpedó Flottilla, Franz Ritter Perin von Worgenburg ellentengernagy zászlóshajója.

1899. 01. 2. – **04. 30**. között a Hajórajban szolgált. **06. 2**-án leszerelték és tartalékállományba helyezték.

1900-ban tartalékban volt, és kazánjavítást hajtottak végre rajta.

1901. 04. 7-én a Hajórajjal kifutott Polából. **04. 9-11**. Patrasz. **04. 12-13**. Csanak Kaleh. **05. 13**. – **06. 8**. Konstantinápoly. **06. 8**. – **08. 4**. Yeniköi. **08. 4-5**. Erekli. **08. 5-6**. Gallipoli. **08. 6-7**. Takfurdagh. **08. 7-8**. Panderma. **8. 8-10**. Mudania. **08. 10**-én érintette Ardmudit. **08. 10-11**. Kolelimno. **08. 11-12**. Izmit. **08. 12-15**. Mada. **08. 15**. – **09. 4**. Yeniköi. **09. 6-7**. Szmirna. **09. 7-9**. Vathi, Számosz. **09. 9-10**. Marmarizza. **09. 11-12**. Antalia. **09. 13-15**. Mersine. **09. 15-16**. Lattakia. **09. 17**-én érintette Tripoliszt, Szíria. **09. 17-20**. Beirut. **09. 21-22**. Larnaca. **09. 23-24**. Rodosz. **09. 25-26**. Suda-öböl. **09. 27**-én érintette Prevesát. **09. 28-30**. Durazzo. **09. 30**-án érintette San Giovanni di Meduát. **09. 30**. – **10. 1**. Teodo. **10. 2**-án megérkezett Polába. **10. 14**-től a Hajórajban szolgált és Dalmáciában hajózott.

1902. 09. 1-3. között részt vett a császár jelenlétében megtartott isztriai partraszállási gyakorlaton. **09. 7**-én leszerelték. **12. 31**-én felszerelték és beosztották a Hajórajba.

1903. 03. 31-én kifutott Teodóból Levante felé. **03. 31**. – **04. 2**. Valona. **04. 2-7**. Korfu. **04. 9-19**. Pireusz. **04. 20-21**. Rodosz. **04. 21-25**. Makri. **04. 27-29**. Vathi, Számosz. **04. 30**-án érintette Kioszt. **05. 1-13**. Szaloniki. **05. 14-15**. Volosz. **05. 16**-án érintette Garviant. **05. 17-20**. Syra. **05. 21-26**. Szmirna. **05. 28-30**. Suda-öböl. **06. 1-2**. Durazzo. **06. 2**-án befutott Teodóba, és beosztották a Nyári hajórajba. **12. 10**-én Polában leszerelték.

1904-től tartalékállományban tartották.

1906-ban kicserélték a kazánokat és a hajócsavar tengelyeket.

1907. 06. 15. – **09. 15**. között a Hajórajban szolgált, majd azután a főgépeit javították.

1908. 01. 11-én felszerelték és beosztották a Hajórajba. **09. 15**-én leszerelték.

1909-ben javították. **03. 15**. – **04. 14**. között a 2. Divízióban szolgált. **04. 23**-án kifutott Polából a levantei nemzetközi flottatüntetésre. **04. 25**. – **06. 5**. Pireusz. **06. 6**. Kefalónia. **06. 8**-

9. Teodo. 06. 10-én visszatért Polába, és a Tartalék Hajóraj állományába helyezték. 12. 1-től Lussinpiccolóban állomásozott.

1910-ben Lussinban állomásozott. 02. 6-án befutott Polába. 03. 1-től beosztották a Torpedó Flottillához. 03. 11-13. a szász király szolgálatára Abbáziába majd Triesztbe hajózott. A külügyminiszter a hajón tartózkodott. A Hajórajjal gyakorlatozott. 05. 6-án Lussinba ment.

1911-ben néhány vontatási feladatot hajtott vége. 03. 1. – 04. 30. között a Torpedó Flottillában szolgált. 09. 10-én leszerelték, majd kicserélték a kazánjait, általános nagyjavításnak vették alá a gépi- és kazánberendezéseit, továbbá megnagyobbították a parancsnoki hídját.

1912. 08. 23-án felszerelték és Lussinba vezényelték.

1913. 06. 22-én kifutott Teodóból. 06. 22-én érintette a Bojana torkolatát. 06. 23-án Valonába érkezett és ott maradt, mint állomáshajó. 09. 15-én kifutott Cattaróból. 09. 18-án Polába érkezett. 09. 29-én elindult Polából. 09. 30-án érintette Teodót. 10. 1-13. Valona. 10. 13-15. Brindisi. 10. 15. – 12. 14. Valona. 12. 15-én Lussinba indult.

1914-ben Lussinban volt állomáshajó. 08. 1-én rövid időre Porto Rébe ment a Hajógyárba. 09. 19-én az állítólagos szabadcsapatok partraszállása miatt őrzőjáratozott a partok mentén. 11. 9-én dokkolásra Polába érkezett. Kapott egy rádióállomást, új kabinokat alakítottak ki a hátsó kémény mögötti fedélzeti felépítményben.

1915-ben Lussinban állomásozott. 02. 4-én felderítést hajtott végre Cherso előtt. 02. 9-én és 04. 26-án ellenséges tengeralattjárók után kutatott. 06. 8-án az olasz CITTÀ DI FERRARA léghajót üldözte.

1916. 08. 2-án 09.35-kor a Galiola zátonyon megfeneklett GIACINTO PULLINO olasz tengeralattjáró mentési munkáiról Lussinba visszatérő útján a SALPA olasz tengeralattjáró négy torpedót lőtt ki rá. Egy torpedó eltalálta a tatját és a tiszti étkezdéig felszakította a hajótestet, de a hajó úszóképes állapotban maradt. A veszteség 11 halott és 7 sebesült. Polába vontatták javításra. A tatfedélzetét megrövidítették és lekerekített fartükröt kapott. 21. 12-én próbautat tett, melyen 20,23 cs sebességet ért el. 12. 23-án Lussinba ment.

1917-ben Lussinban állomásozott. 06. 23-án a Silo szirt jelzőfénye megtévesztett egy ellenséges tengeralattjárót, mely megfeneklett, és a MAGNET 13 lövést adott le rá, melyből 3 talált. 11. 25-én Triesztbe kísért egy konvojt. Ezután további konvojkíséréseket és tengeralattjáró kereséseket hajtott végre.

1918. 02. 8-án Polából Lussinba hajózott. 08. 11-én a pagoi St. Vito közelében megtorpedózott *Euterpe* gőzös mentésében segédkezett, és a fedélzetén lévő 925 főből kb. 450-et kimentett. 08. 23-án Premudától délre egy ellenséges tengeralattjáróra nyitott tüzet, majd vízbombákat dobott le rá. A háború végéig 7 konvojkísérő utat, és 2 tengeralattjáró üldözést hajtott végre.

1920-ban Olaszország kapta meg lebontásra.